

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA W AFGANISTANIE PO ZAKOŃCZENIU MISJI ISAF

Łukasz Jureńczyk

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Wydział Nauk o Polityce i Administracji

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-1149-925X>

e-mail: lukaszjurenczyk@ukw.edu.pl

Streszczenie: Problematyka artykułu dotyczy głównych aspektów sytuacji bezpieczeństwa w Afganistanie po zakończeniu misji ISAF. Autor przedstawił ofiary walk i zamachów, kontrolę terytorium Afganistanu, stan afgańskich sił bezpieczeństwa oraz działania władz Afganistanu i Stanów Zjednoczonych Ameryki na rzecz poprawy bezpieczeństwa w państwie. Niestabilność Afganistanu potwierdzają ofiary nieustannych walk i zamachów. Afgańskie siły bezpieczeństwa nie są w stanie samodzielnie utrzymać bezpieczeństwa, dlatego konieczne jest pozostawienie tam sił międzynarodowych. Proponowane przez afgański rząd inicjatywy pokojowe w najbliższym czasie nie przyniosą przełomu, ponieważ zbrojna opozycja nadal wierzy w możliwość pełnego zwycięstwa.

Słowa kluczowe: Afganistan, bezpieczeństwo militarne, talibowie, terroryzm

WPROWADZENIE

Do interwencji międzynarodowych sił zbrojnych pod przywództwem amerykańskim doszło, ponieważ rządony przez talibów Afganistan stał się bezpieczną przystanią dla międzynarodowej siatki terrorystycznej Al-Kaidy, która 11 września 2001 r. dokonała spektakularnych ataków na Stany Zjednoczone Ameryki. Rozpoczęło to wieloletnią wojnę przeciwko rebeliantom i terrorystom, którzy nie godzili się na wprowadzone w Afganistanie nowe porządki. Międzynarodowe Siły Wsparcia Bezpieczeństwa w Afganistanie (International Security Assistance Force – ISAF) i Afgańskie Państwowe Siły Obrony i Bezpieczeństwa (Afghan National Defense and Security Forces – ANDSF) jak dotąd nie były w stanie zaprowadzić w kraju pokoju, bezpieczeństwa i stabilności. Wbrew wcześniejszym założeniom siły międzynarodowe, głównie wojska amerykańskie, nadal stacjonują

w Afganistanie, ponieważ jego władze nie byłyby w stanie samodzielnie bronić się przed zbrojną opozycją. Społeczność międzynarodowa obawia się, że całkowite wycofanie zagranicznych kontyngentów mogłoby doprowadzić nie tylko do dalszej destabilizacji Afganistanu, ale również sąsiedniego Pakistanu. Jest to o tyle niebezpieczne, że Pakistan posiada broń jądrową i dużą populację muzułmańską o radykalnych poglądach [O'Connell 2017]. Obecnie przeważa przekonanie, że talibów, jako głównego ugrupowania zbrojnej opozycji, nie da się pokonać na polu walki. Konieczne jest podjęcie przez afgański rząd daleko idących inicjatyw pokojowych, w których ważną rolę powinna odegrać społeczność międzynarodowa, w tym Stany Zjednoczone Ameryki i sąsiedni wobec Afganistanu Pakistan, jako matecznik talibów.

Celem artykułu jest przedstawienie i analiza głównych aspektów sytuacji bezpieczeństwa w Afganistanie po zakończeniu misji ISAF oraz ukazanie perspektyw jej kształtowania się w przyszłości. Problem badawczy zawiera się w pytaniu, czy realne jest ustabilizowanie sytuacji bezpieczeństwa w Afganistanie w okresie kilku najbliższych lat. Główną tezę artykułu jest stwierdzenie, że niestabilność w Afganistanie będzie się nadal utrzymywała, ponieważ żadna z sił nie jest w stanie przechylić szali zwycięstwa na swoją stronę.

OFIARY WALK I ZAMACHÓW W AFGANISTANIE

Dominującą siłą zbrojnej opozycji w Afganistanie niezmiennie są talibowie, działający obecnie pod przywództwem Hibatullaha Akhundzada. W ostatnich latach można dostrzec znaczący wzrost wpływów w ruchu talibów siatki Hakkaniego. Jej przywódca – Sirajuddin Hakkani – jest obecnie postrzegany jako druga najważniejsza postać w ruchu talibów. Jest to niebezpieczne ze względu na ścisły związek siatki Hakkaniego z międzynarodowymi organizacjami terrorystycznymi. Departament Stanu USA oszacował, że w Afganistanie działa dwadzieścia organizacji terrorystycznych. Najaktywniejsze z nich to afgański odłam Państwa Islamskiego – Państwo Islamskie Prowincji Chorasana (Islamic State of Khorasan Province – ISKP) i Al-Kaida [Byman 2017].

Jesienią 2015 r. talibowie okresowo przejęli kontrolę nad miastem Kunduz w północno-wschodnim Afganistanie. Zamieszkuje je ok. 250 tys. mieszkańców, co plasuje je w kraju na piątym miejscu co do wielkości. Dopiero po piętnastu dniach ANDSF, przy wsparciu sił amerykańskich, były w stanie wypchnąć rebeliantów z miasta. Zdobycie Kunduzu było symboliczną zapowiedzią, że talibowie po zrealizowaniu pierwszego z celów strategicznych, czyli wypędzenia z kraju większości sił międzynarodowych, przystąpili do realizacji drugiego celu, to jest odzyskania władzy w państwie. Zdobycie przez rebeliantów kontroli nad głównymi ośrodkami miejskimi było niemożliwe w trakcie stacjonowania w nim licznych kontyngentów NATO [Collins 2011]. Ich znaczące ograniczenie po 2014 roku zwiększyło taką możliwość, dając zbrojnej opozycji większą swobodę operacyjną.

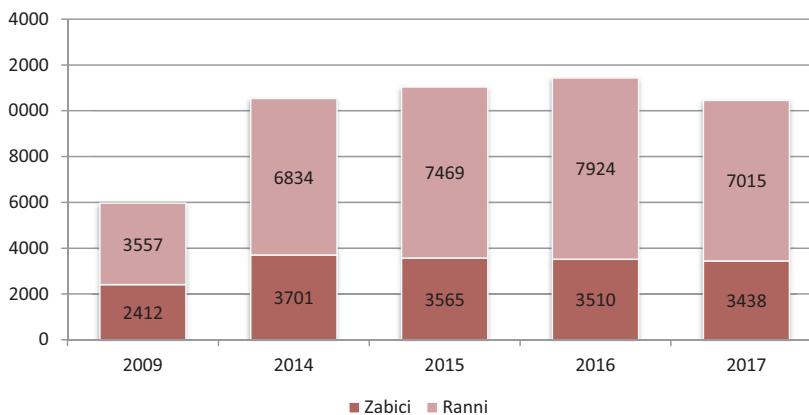
W 2016 i 2017 roku talibowie wywierali presję na stolicy kilku prowincji, jednak jeszcze nie byli w stanie opanować żadnej z nich. Niemniej jednak stopniowo umacniali i nadal umacniają swoje pozycje wokół miast w różnych częściach Afganistanu.

Według danych Departamentu Obrony USA, każdego roku w walkach talibowie tracą średnio ok. 10 tys. bojowników, jednak szacunki te należy traktować z rezerwą. Niemniej jednak bez poważniejszych problemów talibowie mogą odbudowywać swoje siły, korzystając z zaplecza na afgańskiej i pakistańskiej prowincji. Znaczne ofiary ponosi także ANDSF, których według Specjalnego Inspektora Generalnego ds. Afganistanu tylko w czterech pierwszych miesiącach 2017 roku miało zginąć przynajmniej 2531, a 4231 miało odnieść rany. W pierwszych dziesięciu miesiącach 2016 roku miało zginąć przynajmniej 6785 afgańskich żołnierzy i policjantów [Reuters 2017]. Z kolei Amerykanie, o ile w latach 2010 i 2011 tracili po ponad 400 żołnierzy, to po redukcji kontyngentu w latach 2015, 2016 i 2017 tracili odpowiednio zaledwie 22, 14 i 15 żołnierzy [*Coalition Military...*]. Tak znaczące zmniejszenie liczby ofiar po stronie Amerykanów wynika również z ograniczenia ich zaangażowania w działania naziemne i skupienia się na dostarczaniu ANDSF wsparcia z powietrza.

W 2017 roku Misja Wsparcia Narodów Zjednoczonych w Afganistanie (United Nations Assistance Mission to Afghanistan – UNAMA) odnotowała 23 744 incydenty w obszarze bezpieczeństwa. Był to najwyższy poziom obserwowany od początku wojny w 2001 roku, jednak niewiele większy od tego z 2016 roku. Większość incydentów, bo aż 63%, stanowiły starcia zbrojne w liczbie 14 998. Na kolejnych miejscach znalazły się incydenty polegające na zastosowaniu improwizowanych ładunków wybuchowych, bombardowaniu z powietrza, atakach na wyselekcjonowane cele i porwaniach oraz zamachach samobójczych [Secretary General of the United Nations 2018].

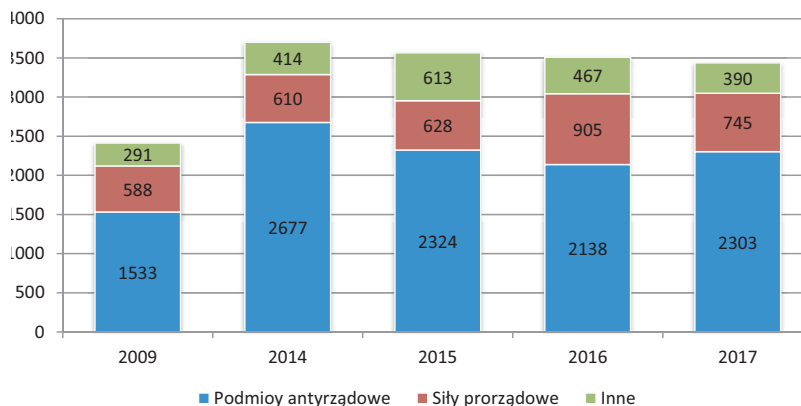
W 2017 roku nastąpiła intensyfikacja walk między wspieranymi przez Amerykanów afgańskimi siłami bezpieczeństwa a talibami. Ponadto w niektórych prowincjach, głównie w Nangarharze, ANDSF musiały walczyć przeciwko ISKP. Niezmiennie działania zbrojne pociągały za sobą znaczną liczbę ofiar wśród cywilów. W 2017 r. UNAMA udokumentowała 10 453 ofiar cywilnych, w tym 3438 zabitych i 7015 rannych. Wprawdzie stanowiło to spadek o 9% w stosunku do roku 2016, jednak wart podkreślenia jest fakt, że duża część ofiar, bo aż 40%, zginęła w zamachach bombowych. W ich wyniku poszkodowanych zostało 4151 cywilów, z czego 1229 poniosło śmierć, a 2922 zostało rannych. W wyniku walk naziemnych było 33% ofiar wśród cywilów, tj. 3484 osoby, z czego 823 zabitych, a 2661 rannych. W omawianym roku siły antyrządowe miały odpowiadać za ok. 65% wszystkich ofiar wśród cywilów, z czego za 42% talibowie, za 10% ISKP, a za kolejne 13% inne grupy antyrządowe, w tym niezidentyfikowani sprawcy [UNAMA 2018]. W tym samym czasie zmniejszyła się liczba ofiar cywilnych zabitych w wyniku działań sił prorządowych, kształtując się na poziomie 20%. Pozostały odsetek ofiar pochodził głównie z wymiany ognia między siłami rządo-

wymi a zbrojną opozycją, gdzie nie da się jednoznacznie potwierdzić sprawstwa. Warto nadmienić, że istotnie wzrosła liczba ofiar cywilnych ze strony Amerykanów, którzy zwiększyli intensywność bombardowań z powietrza, włącznie z wykorzystaniem dronów bojowych [Roth 2018].

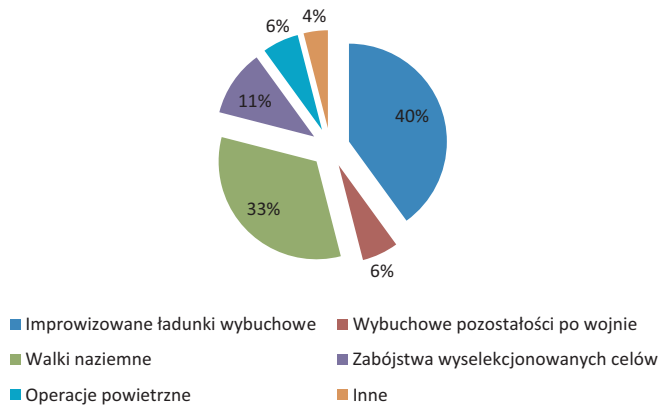
Wykres 1. Liczba zabitych i rannych cywilów w roku 2009 i w latach 2014–2017.

Źródło: Opracowanie własne za: UNAMA, 2018, Afghanistan. Protecting of Civilians in Armed Conflict. Annual Report 2017, 15 February 2018, <https://unama.unmissions.org/afghanistan-10000-civilian-casualties-2017-un-report-suicide-attacks-and-ieds-caused-high-number> [dostęp: 12.05.2018].

Wykres 2. Liczba zabitych cywilów przez strony konfliktu w roku 2009 i w latach 2014–2017.

Źródło: Opracowanie własne za: UNAMA, *op. cit.*

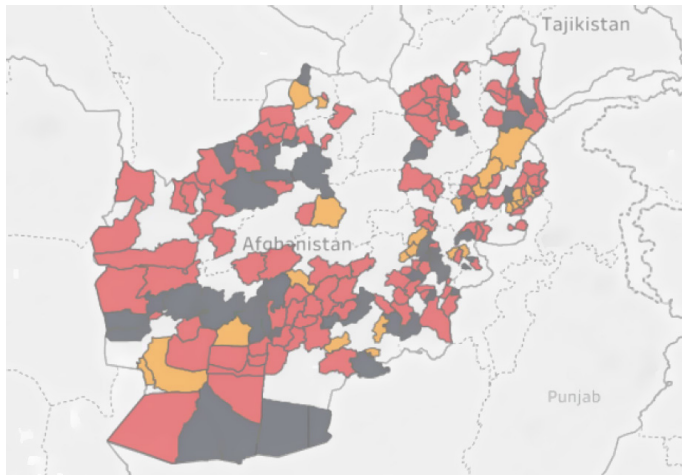
Wykres 3. Ofiary cywilne według zdarzenia w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne za: UNAMA, *op. cit.*

Między 2017 a 2018 rokiem miała miejsce seria zamachów bombowych na większą skalę, z których znaczna część przeprowadzona została w stolicy kraju. Pokazuje to, że rebelianci i terroryści próbują wywierać coraz większą presję na rząd Afganistanu przez zastraszenie mieszkańców miasta stołecznego. 31 maja 2017 r. w Kabulu doszło do jednego z najbardziej śmiertelnych zamachów. Ciężarówka wyladowana ładunkami wybuchowymi zabiła przynajmniej 150 osób i raniła ponad 400 [Rasmussen 2017]. Z kolei 27 stycznia 2018 r. talibski zamachowiec samobójca zdetonował bombę umieszczoną w ambulansie, którym poruszał się po Kabulu. W wyniku zamachu zginęło ponad 100 osób, a przynajmniej kolejne 235 osób zostało rannych [Graham-Harrison, Makoi 2018]. To tylko dwa z licznych zamachów przeprowadzonych w tym czasie w Afganistanie. Ich organizatorami byli przede wszystkim talibowie i bojownicy ISKP. Warto zaznaczyć, że jednym z głównych celów ataków bombowych stała się społeczność Hazarów. Atakując zlokalizowane między innymi w Kabulu i Heracie szyckie meczety, napastnicy próbują w ten sposób pogłębić religijne i etniczne podziały w społeczeństwie [Roth 2018].

KONTROLA TERYTORIUM AFGANISTANU

Od zakończenia misji ISAF śledzeniem rozwoju wpływów talibów w Afganistanie zajmuje się FDD's Long War Journal. Na podstawie przeprowadzonych przez niego badań na początku kwietnia 2018 r. poniżej pokazano talibów w poszczególnych dystryktach Afganistanu.

Mapa 1. Kontrola dystryktów w Afganistanie w pierwszej połowie 2018 roku.

	212 – kontrola rządu Afganistanu lub wpływy nierozstrzygnięte
	117 – sporne
	45 – kontrolowane przez talibów
	24 – niepotwierdzona kontrola talibów

Źródło: *Mapping Taliban Control in Afghanistan*, <https://www.longwarjournal.org/mapping-taliban-control-in-afghanistan> [dostęp: 12.05.2018].

W Afganistanie nadal przeważa liczba dystryktów kontrolowanych przez rząd, jednak w większości z nich talibowie podejmują próby rozprzestrzeniania i umacniania swoich wpływów. Dystrykty „sporne” oznaczają, że rząd może kontrolować centrum dystryktu i ewentualnie inne niewielkie jego tereny, a talibowie dominują na znacznych lub wszystkich obszarach poza centrum. Dystrykty „kontrolowane” to takie, w których talibowie otwarcie administrują dystryktem, zajmują się dostarczaniem usług, odpowiadają za ich bezpieczeństwo oraz kierują wymiarem sprawiedliwości. W dystryktach oznaczonych jako „niepotwierdzona kontrola talibów” informacje o kontrolowaniu ich przez talibów nie zostały jednoznacznie zweryfikowane przez FDD’s Long War Journal.

Według Setha G. Jonesa, mimo że talibowie przejawiają zaskakującą zdolność przetrwania i są zdolni do przeprowadzania zaawansowanych ataków na dużą skalę nawet w stolicy Afganistanu, to są oni słabsi niż ocenia większość obserwatorów. Przywódcy talibów wierzą, że pewnego dnia obalą rząd w Kabulu, przejmą władzę w stolicy i w całym Afganistanie oraz ponownie utworzą ekstremistyczny islamski emirat. Według badacza jest to jednak mało prawdopodobne ze względu na względną słabość ruchu i decyzję Stanów Zjednoczonych Ameryki o utrzymaniu kontyngentu wojskowego w Afganistanie. Na poparcie tezy o słabości talibów uniemożliwiającej im odzyskanie władzy w państwie Jones wskazał na kilka kluczowych elementów. Przede wszystkim ich ideologia jest zbyt radykalna

do zaakceptowania przez większość Afgańczyków, struktura przywódcza jest zbyt ściśle związana z grupą etniczną Pasztunów, nadmiernie polegają oni na brutalnej taktyce działań zbrojnych, która pozbawiła życie dziesiątki tysięcy niewinnych Afgańczyków, powszechnie są zaangażowani w proceder korupcyjny oraz są zależni od niepopularnego sojusznika – Pakistanu [Jones 2018]. Twierdzenie to jest trafne, ponieważ społeczeństwo Afganistanu po raz drugi nie da się oszukać, że talibowie są siłą, która pragnie zaprowadzić w kraju boże porządki oparte na pokoju, sprawiedliwości i wolności. Zbrodnie przeciwko ludzkości, których talibowie dopuścili się w trakcie sprawowania władzy i prowadzonych walk, powodują, że nie mogą liczyć na dobrowolne poparcie większej części społeczeństwa.

Jednocześnie afgańskie siły bezpieczeństwa nie są w stanie samodzielnie pokonać talibów i odzyskać pełnej kontroli nad terytorium państwa. Muszą oni polegać na pomocy ze strony zagranicznych kontyngentów, głównie Amerykanów. Dotyczy to zarówno szkolenia, jak i udzielania wsparcia na polu walki. Amerykanie mogą prowadzić w Afganistanie „niekończącą się wojnę”, nawet utrzymując w tym kraju bardzo ograniczony kontyngent wojskowy. Możliwe jest to dzięki wykorzystaniu najnowocześniejszych systemów uzbrojenia, w tym między innymi dronów bojowych oraz taktykom opartym na precyzyjnych operacjach sił specjalnych [Borosage 2017]. Działania te z jednej strony nie pozwolą talibom na przejęcie władzy w kraju, jednak z drugiej nie doprowadzą do zmiany sytuacji strategicznej [Walt 2017].

AFGAŃSKIE SIŁY BEZPIECZEŃSTWA

Afgańskie Państwowe Siły Obrony i Bezpieczeństwa zmagają się z wieloma poważnymi problemami. Wśród najważniejszych należy wskazać słabe wyszkolenie i wyposażenie personelu, głębokie skorumpowanie, niskie morale, ograniczoną lojalność oraz nieefektywną logistykę, zarządzanie i dowodzenie. Problemy te dotyczą zarówno Afgańskiej Armii Państwowej (Afghan National Army – ANA), jak i Afgańskiej Policji Państwowej (Afghan National Police – ANP). Niemniej jednak za słabsze ogniwo ANDSF uważana jest druga z formacji. Przez część mieszkańców Afganistanu postrzegana jest ona jako zagrożenie, zważywszy na częste przypadki łamania praw człowieka, brutalnego postępowania i trudnienia się działalnością przestępczą [Perito 2012]. Najgorszą renomę ma Afgańska Policja Lokalna (Afghan Local Police – ALP), której strażnicy szczególnie często dopuszczają się nadużyć wobec mieszkańców, których mają chronić [Cook 2011]. W 2017 r. pojawiła się inicjatywa rządowa utworzenia dodatkowych sił obrony osiedli wiejskich w postaci Sił Terytorialnych Afgańskiej Armii Państwowej (Afghan National Army Territorial Force – ANATF). Projekt ten miał uzyskać wsparcie Amerykanów. ANATF ma wziąć pod dowództwo armii nieformalnie funkcjonujące lokalnie milicje. Planowany sposób rekrutacji i kontroli nad nowymi siłami ma ograniczyć skalę patologii, które pojawiły się przy

formowaniu ALP [Clark, Osman 2017]. Praktyka pokazuje jednak, że kolejne próby sformowania sił, które miałyby chronić mieszkańców na poziomie lokalnym, kończą się fiaskiem lub w najlepszym wypadku w bardzo ograniczonym stopniu spełniają pokładane w nich nadzieje. Z tego powodu ekstremiści mogą relatywnie swobodnie operować na obszarach znajdujących się poza głównymi ośrodkami miejskimi.

ANDSF systematycznie są osłabiane z powodu opuszczania ich szeregów przez personel. Między styczniem 2017 r. a styczniem 2018 r. afgańskie siły bezpieczeństwa opuściło 36 tys. żołnierzy i funkcjonariuszy (10,6% stanu), co spowodowało, że liczba personelu zmniejszyła się do 296 tys. Jest to o 38 tys. mniej w stosunku do ogólnie założonej i pożądanej liczebności ANDSF [Ali 2018]. Rezygnacja ze służby nie wynika jednak tylko z dezercji czy poddawania się rebeliantom. Część personelu opuszcza ich szeregi z powodu szkód związanych z wykonywaniem zawodu, chorób czy z powodów osobistych. Duże ryzyko wykonywanego zawodu, przy małym jego prestiżu, relatywnie niskich zarobkach i niewystarczającym poziomie zabezpieczenia socjalnego personelu istotnie przyczynia się do pogłębienia tego problemu. Pojawiające się wakaty w miarę możliwości są na bieżąco uzupełniane nowymi rekrutami [Arab News Staff 2018]. Z powodu zmniejszającej się liczby chętnych werbunek ma jednak przede wszystkim charakter ilościowy, a nie jakościowy, co pogłębia istniejące problemy w ANDSF. Jednym z najpoważniejszych, obok niekompetencji, jest infiltracja ze strony grup rebelianckich i terrorystycznych. W przykładowym 2017 r. miało miejsce 68 wewnętrznych ataków na personel ANDSF, w których zginęło 127 osób, a kolejne 112 odniosło rany [SIGAR 2018].

DZIAŁANIA WŁADZ STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI I AFGANISTANU NA RZECZ POPRAWY BEZPIECZEŃSTWA

Misja ISAF w Afganistanie została zakończona 31 grudnia 2014 r., co wiązało się z wycofaniem z kraju większości sił międzynarodowych. Jednocześnie 1 stycznia 2015 r. NATO rozpoczęło misję „Stanowczego Wsparcia” („Resolute Support” Mission – RSM), której celem jest szkolenie, doradztwo i wspieranie ANDSF w utrzymywaniu odpowiedzialności za bezpieczeństwo Afganistanu. Po zakończeniu misji ISAF Amerykanie pozostawili w kraju ok. 9,8 tys. żołnierzy. Włącznie z wojskami sojuszniczymi z NATO liczebność zagranicznych kontyngentów wynosiła ok. 13 tys. W związku z tym możliwość udziału Amerykanów w działaniach bojowych została radykalnie ograniczona [Rahim, Nordland 2016]. Amerykańskie dowództwo realizowało dalszą redukcję personelu wojskowego, jednak wydarzenia z Kunduzu z 2015 roku przekonały decydentów o konieczności zahamowania tych działań [Contact Reporter, 2015]. 15 października 2015 r. prezydent Barack Obama zdecydował o przedłużeniu zaangażowania militarnego USA w Afganistanie na 2017 rok. Planowaną redukcję amerykańskich sił do

5,5 tys. żołnierzy odłożono na przełom 2016 i 2017 roku, a później z niej zrezygnowano [Rosenberg, Shear 2015].

W sierpniu 2017 r. senator John McCain stwierdził, że Amerykanie przegrywają w Afganistanie i czas jest kluczowym czynnikiem, jeśli chcą zmienić ten stan rzeczy [Jones 2018]. 22 sierpnia 2017 r. prezydent Donald Trump przedstawił nową strategię Stanów Zjednoczonych Ameryki wobec wojny w Afganistanie. Zapowiedziano w niej zwiększenie skali operacji wojskowych przeciwko siatce terrorystycznej i przestępczej. Ponadto zobowiązano się do większej presji dyplomatycznej na Pakistan, aby zmusić go do zakończenia wspierania rebeliantów. W nowej strategii nie określono terminu wycofania amerykańskiego kontyngentu z Afganistanu. Prezydent Trump autoryzował rozmieszczenie dodatkowych 3,9 tys. żołnierzy, mimo że już wcześniej ich liczba wzrosła do prawie 11 tys. W związku z tym w praktyce liczba amerykańskich żołnierzy stacjonujących w Afganistanie w 2018 r. została zwiększona do ponad 14 tys. Amerykanie zintensyfikowali również bombardowania z powietrza, jak również dostarczyli helikoptery Black Hawk i inny sprzęt wojskowy w celu wsparcia operacji powietrznych realizowanych przez armię afgańską [Roth 2018]. Była to istotna zmiana podejścia Donalda Trumpa, ponieważ w trakcie kampanii wyborczej głosił on konieczność wycofania się USA z wojny, którą uważał za „całkowitą katastrofę”. Doradcy przekonali go jednak, że bez wsparcia z zewnątrz ANDSF nie byłoby w stanie obronić kraju przed talibami i po obaleniu rządu Afganistan znów mógłby się stać bezpieczną przystanią dla terrorystów.

Podczas wizyty w Kabulu 13 marca 2018 r. Sekretarz Obrony USA Jim Mattis stwierdził, że ostateczne zwycięstwo w Afganistanie nadal jest możliwe, jednak nie w walce, a na drodze pojednania narodowego [Associated Press 2018]. Według niego bardziej zdecydowana strategia USA ma na celu ograniczenie zdolności bojowych rebeliantów i terrorystów, aby nie byli oni w stanie zagrozić afgańskiemu rządowi [Freedman 2017]. Wzmoczona aktywność USA ma również przekonać talibów, że nie będą w stanie zwyciężyć militarnie, dlatego powinni przystąpić do rozmów pokojowych z afgańskim rządem. Proces pojednania narodowego miałby umożliwić skuteczne i pełne przejście odpowiedzialności za bezpieczeństwo Afganistanu przez ANDSF i tym samym pozwolić wycofać się z kraju zagranicznym kontyngentom [Stewart 2018]. Sam Donald Trump jest sceptyczny wobec możliwości porozumienia narodowego w Afganistanie w sytuacji, gdy talibowie nieustannie dopuszczają się krwawych zamachów. Między innymi z tego względu odrzuca on możliwość podjęcia bezpośrednich rozmów z rebeliantami, stojąc na stanowisku, że ich stroną powinien być rząd w Kabulu.

Można postawić pytanie, w jaki sposób 14 tys. amerykańskich żołnierzy mogłoby przechylić szalę zwycięstwa w Afganistanie, jeśli nie było w stanie tego zrobić prawie 140 tys. żołnierzy NATO w poprzednich latach. Według analityka Daniela DePetrisa, strategia prezydenta Trumpa wobec Afganistanu musi zakończyć się fiaskiem, a roczne wydatki USA na Afganistan rządu 45 mld dol. są marnotrawstwem. Według niego Amerykanie powinni zakończyć wspieranie tego

kraju i zostawić problem afgański jego sąsiadom [Tisdall 2018]. Podejście takie można jednak uznać za krótkowzroczne. Oznaczałoby ono bowiem przekreślenie prawie 17-letniego wysiłku i poświęcenia państw koalicji antyterrorystycznej dla Afganistanu. Bez wsparcia ze strony USA zbrojna opozycja miałaby nieporównywalnie większe szanse na pokonanie afgańskich sił rządowych i przejęcie władzy w kraju. To z kolei doprowadziłoby do ponownego zniewolenia społeczeństwa afgańskiego i mogłoby stworzyć sprzyjające okoliczności dla odbudowy wpływów międzynarodowej siatki terrorystycznej.

Licząc się z mniejszym wsparciem militarnym ze strony Amerykanów i społeczności międzynarodowej, rząd Afganistanu skupił się na działaniach ukierunkowanych na zakończenie wojny metodami pokojowymi. W 2016 r. doszło do porozumienia między stroną rządową a ugrupowaniem Hizb-i Islami Gulbuddina Hekmatjara. Watażka ten był oskarżony o wiele zbrodni wojennych, w tym bombardowanie Kabulu w 1990 r. i walkę u boku talibów przeciwko międzynarodowej koalicji po 2001 roku [Roth 2018]. Niemniej jednak członków organizacji objęto amnestią, a jej przedstawiciele włączono do afgańskiego systemu politycznego. W lutym 2018 r. prezydent Aszraf Ghani przedstawił propozycję zawieszenia broni i uznania talibów jako legalną siłę polityczną. Krok ten był motywowany brakiem perspektyw na zakończenie wieloletniej wojny, jak również nasileniem ataków terrorystycznych przez zbrojną opozycję. Wynikał on również z wzrastającego przekonania, że przyszłość polityczna Afganistanu nie może być kształtowana bez udziału talibów [Gil 2017]. Inicjatywa ta jest znacznie dalej idąca niż wcześniej zgłaszane przez Kabul propozycje. Zakłada ona nie tylko legalizację ruchu i amnestię dla jego członków, ale także możliwość rozmów nad ewolucją systemu społeczno-politycznego Afganistanu, jednak w ramach demokratycznego państwa prawa. Do możliwości wdrożenia tego planu należy jednak podejść z dużą ostrożnością, a nawet ze sceptycyzmem. Obecnie talibowie nie są chętni do rozmów z rządem, który próbuje obalić drogą zbrojną, co nie zmienia faktu, że jest to krok w dobrym kierunku i w dłuższej perspektywie czasowej może przynieść pewne pozytywne zmiany. Zależec to będzie jednak od wielu czynników, w tym od poparcia społecznego dla rządu oraz skuteczności ANDSF w walce ze zbrojną opozycją.

KONKLUZJE

Talibowie dysponują wszystkim, czego im potrzeba do prowadzenia wojny przez dłuższy czas. Posiadają źródło finansowania, głównie z produkcji i handlu opium, mają znaczne zapasy broni z poprzednich wojen, schronienie w Pakistanie, sieć w Afganistanie pozwalającą im zastraszać społeczeństwo oraz napływ nowych rekrutów, głównie z wiejskich terenów przygranicznych zamieszkałych przez Pasztunów [O'Connell 2017]. Ponadto mają sprawdzoną taktykę działań militarnych i propagandowych oraz strategiczną cierpliwość, ponieważ życie

w stanie wojny jest dla nich normalnością. Również Amerykanie są w stanie w nieskończoność wspierać ANDSF w powstrzymaniu talibów, nawet przy ograniczonym zaangażowaniu osobowym w Afganistanie. Perspektywa ta daje małe szanse na osiągnięcie pożądanego przez społeczność międzynarodową stanu końcowego, w którym afgański rząd byłby w stanie samodzielnie utrzymać bezpieczeństwo w kraju i skupić się na jego rozwoju. Największą ofiarą tego stanu rzeczy ponoszą mieszkańcy Afganistanu, którzy niezmiennie żyją w strachu przed możliwością nagłej utraty życia lub zdrowia.

W najbliższym czasie nie należy się spodziewać pozytywnego przełomu w Afganistanie. Poszczególne tereny kraju będą przechodzić pod kontrolę między zwaśnionymi stronami, jednak nie dojdzie do strategicznego przechylenia szali zwycięstwa na korzyść jednej z nich. Jediną możliwość wyjścia z tej patowej sytuacji może dać wzmożenie wysiłków na rzecz promowania inicjatywy pojednania narodowego. Musiałby być to jednak program wieloaspektowy o charakterze politycznym, gospodarczym i kulturalnym, wsparty presją militarną wywieraną na zbrojną opozycję. Przewodząc temu procesowi powinien afgański rząd, który musiałby zacząć od wzmocnienia swojej legitymacji w społeczeństwie poprzez walkę z szeregiem podkopujących jego autorytet patologii, z korupcją na czele. Idea pojednania narodowego musi być wsparta z zewnątrz, zarówno przez Stany Zjednoczone Ameryki, Organizację Narodów Zjednoczonych, jak i azjatyckie organizacje regionalne. Oznacza to więc, że wymaga ona wypracowania przynajmniej względnego porozumienia między mocarstwami globalnymi i regionalnymi, co jest niezwykle trudnym do osiągnięcia zadaniem.

Title: Security Situation in Afghanistan after the ISAF Mission

Abstract: The article concerns the main aspects of the security situation in Afghanistan after the completion of the ISAF operation. In the paper, the author presents the issues related to the victims of fighting and assassinations, control of the territory of Afghanistan, the condition of Afghan security forces and the actions of the Afghan and U.S. authorities taken to improve the security in the state. The instability of Afghanistan is confirmed by the victims of constant fights and attacks. The Afghan security forces are not able to maintain the state security, therefore, it is necessary to deploy international forces in Afghanistan. The peace initiatives proposed by the Afghan government in the near future will not bring a breakthrough, because the armed opposition still believes in the possibility of full victory.

Keywords: Afghanistan, military security, Taliban, terrorism

BIBLIOGRAFIA

1. Ali I. (2018), *Afghan security forces see drop in numbers as security deteriorates*, "Reuters" 1 May, [online], <https://www.reuters.com/article/us-usa-afghanistan-military/afghan-security-forces-see-drop-in-numbers-as-security-deteriorates-idUSKBN1I22QV> [dostęp: 15.05.2018].
2. Arab News Staff (2018), *Afghanistan's 'fraying' security forces to face inquiry after militant gains*, 3 May, [online], <http://www.arabnews.com/node/1296121/world> [dostęp: 15.05.2018].
3. Associated Press (2018), *Mattis in Kabul "We 'look toward a victory in Afghanistan – not a military victory'"*, 13 March, [online], <https://www.politico.com/story/2018/03/13/jim-mattis-afghanistan-end-game-458325> [dostęp: 15.05.2018].
4. Borosage R.L. (2017), *There's Only One Way to End the War in Afghanistan*, "The Nation" 6 July, [online], <https://www.thenation.com/article/theres-only-one-way-to-end-the-war-in-afghanistan/> [dostęp: 15.05.2018].
5. Byman D. L. (2017), *The case for continued U.S. involvement in Afghanistan. Part. 1.*, 5 September, [online], <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2017/09/05/the-case-for-continued-u-s-involvement-in-afghanistan/> [dostęp: 10.05.2018].
6. Clark K., Osman B. (2017), *More Militias? Part 2: The proposed Afghan Territorial Army In the fight against ISKP*, 23 September, [online], <https://www.afghanistan-analysts.org/more-militias-part-2-the-proposed-afghan-territorial-army-in-the-fight-against-iskp/> [dostęp: 15.05.2018].
7. *Coalition Military Fatalities By Year*, [online], <http://icasualties.org/oef/> [dostęp: 12.05.2018].
8. Collins J.J. (2011), *Understanding War in Afghanistan*, National Defense University Press, Washington D.C.
9. Contact Reporter (2015), *U.S. airstrikes back Afghan push to retake city from Taliban*, "Chicago Tribune" 30 September, [online], <http://www.chicagotribune.com/news/nationworld/ct-afghanistan-taliban-kunduz-20150930-story.html> [dostęp: 15.05.2018].
10. Cook J.L. (2012), *Afghanistan: The Perfect Failure. A War Doomed By The Coalition's Strategies, Policies and Political Correctness*, XLIBRIS, Bloomington.
11. Freedman L. (2017), *Can There Be Peace With Honor in Afghanistan?*, "Foreign Policy" 26 June, [online], <http://foreignpolicy.com/2017/06/26/all-thats-left-in-afghanistan-is-defeat-with-honor/> [dostęp: 15.05.2018].
12. Gil G. (2017), *The Obama Administration's State-Building in Afghanistan*, "Teka Komisji Politologii i Stosunków Międzynarodowych", 12/2.
13. Graham-Harrison E., Makoi A.M. (2018), *Kabul: bomb hidden in ambulance kills dozens*, "The Guardian" 27 January, [online], <https://www.theguardian.com/world/2018/jan/27/scores-of-people-wounded-and-several-killed-in-kabul-blast> [dostęp: 12.05.2018].
14. HRW (2011), *Afghanistan: Don't Expand Afghan Local Police*, 15 December, [online], <https://www.hrw.org/news/2011/12/15/afghanistan-dont-expand-afghan-local-police> [dostęp: 15.05.2018].
15. Jones S.G. (2018), *Why the Taliban Isn't Winning in Afghanistan*, "Foreign Affairs" 3 January, [online], <https://www.foreignaffairs.com/articles/afghanistan/2018-01-03/why-taliban-isnt-winning-afghanistan> [dostęp: 15.05.2018].
16. O'Connell A.B. (2017), *Why we aren't 'winning' in Afghanistan*, "The Washington Post" 10 August, [online], https://www.washingtonpost.com/opinions/america-is-relying-too-much-on-military-power-in-afghanistan/2017/08/10/102a565e-7d19-11e7-a669-b400c5c7e1cc_story.html?utm_term=.f7fecb9d7c68 [dostęp: 10.05.2018].
17. Perito R.M. (2012), *Afghanistan's Civil Order Police. United States Institute of Peace Special Report*, Washington, May, [online], <http://www.usip.org/sites/default/files/SR307.pdf> [dostęp: 15.05.2018].

18. Rahim N., Nordland R. (2016), *2 U.S. Soldiers and 30 Afghans Killed in Kunduz Battle*, "New York Times", 3 November, [online], http://www.nytimes.com/2016/11/04/world/asia/us-military-afghanistan-kunduz.html?_r=0, [dostęp: 15.05.2018].
19. Rasmussen S.E. (2017), *Kabul: at least 90 killed by massive car bomb in diplomatic quarter*, "The Guardian" 31 May, [online], <https://www.theguardian.com/world/2017/may/31/huge-explosion-kabul-presidential-palace-afghanistan> [dostęp: 12.05.2018].
20. Reuters (2017), *Over 2,500 Afghan soldiers killed from Jan-May: US report*, "Daily Sabah" 1 August, [online], <https://www.dailysabah.com/asia/2017/08/01/over-2500-afghan-soldiers-killed-from-jan-may-us-report> [dostęp: 12.05.2018].
21. Reuters in Kabul (2018), *'We have no security': Kabul reels from deadly ambulance bombing*, "The Guardian" 28 January, [online], <https://www.theguardian.com/world/2018/jan/28/afghanistan-kabul-reels-bomb-attack-ambulance> [dostęp: 12.05.2018].
22. Roth K. (2018), *Afghanistan. Events of 2017*, [online], <https://www.hrw.org/world-report/2018/country-chapters/afghanistan> [dostęp: 12.05.2018].
23. Rosenberg M., Shear M.D. (2015), *In Reversal, Obama Says U.S. Soldiers Will Stay in Afghanistan to 2017*, "New York Times" 15 October, [online], <http://www.nytimes.com/2015/10/16/world/asia/obama-troop-withdrawal-afghanistan.html> [dostęp: 15.05.2018].
24. Secretary General of the United Nations (2018), *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, 27 February, [online], https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg_report_on_afghanistan_27_february.pdf [dostęp: 12.05.2018].
25. SIGAR (2018), *Quarterly Report to the United States Congress*, 30 April, [online], <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2018-04-30qr.pdf> [dostęp: 15.05.2018].
26. Stewart P. (2018), *U.S. detecting Taliban interest in Afghan peace talks: Mattis*, 13 March, [online], <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-usa/u-s-detecting-taliban-interest-in-afghan-peace-talks-mattis-idUSKCN1GP0EL> [dostęp: 15.05.2018].
27. Tisdall S. (2018), *Afghan leader's offer to Taliban is a last-ditch gamble for peace*, "The Guardian" 28 February, [online], <https://www.theguardian.com/world/2018/feb/28/afghan-president-ashraf-ghani-offers-to-recognise-taliban-to-end-war> [dostęp: 15.05.2018].
28. UNAMA (2018), *Afghanistan. Protecting of Civilians in Armed Conflict. Annual Report 2017*, 15 February 2018, [online], <https://unama.unmissions.org/afghanistan-10000-civilian-casualties-2017-un-report-suicide-attacks-and-ieds-caused-high-number>, [dostęp: 12.05.2018].
29. Walt S. M. (2017) *'Mission Accomplished' Will Never Come in Afghanistan*, "Foreign Policy" 28 March, [online], <http://foreignpolicy.com/2017/03/28/mission-accomplished-will-never-come-in-afghanistan-taliban-al-qaeda-trump/> [dostęp: 15.05.2018].

